

Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе - 734061, куч. Н. Қаробоев – 63/3
www.tut.tj

ВАЗОРАТИ САНОАТ ВА ТЕХНОЛОГИЯҲОИ НАВИ ҶУМҲУРИИ
ТОҶИКИСТОН

ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДОНИШГОҶИ ТЕХНОЛОГИИ ТОҶИКИСТОН

НАҚШАИ ИНФИРОДИИ ДОНИШЧЌ

ДУШАНБЕ – 2019

«Тасдиқ мекунам»

Декани факултети

«__» _____ соли 20__

«Мувофика шуд»

Куратори гурӯҳи _____

«__» _____ соли 20__

НАҚШАИ ИНФИРОДИИ ДОНИШЧҶИ

Факултети _____

барои соли таҳсили 20__ 20__

(ному насаби донишҷӯ)

Нақшаи инфиродии донишҷӯ дар ду нусха таҳия ва тасдиқ гардида, як нусха дар садорат ва нусхаи дигар дар дасти донишҷӯ нигоҳ дошта мешавад.

КУРСИ ЯКУМ

1. Чадвали дарсҳои донишҷӯ

Нимсолаи якум

Рӯз/Соат	1	2	3	4	5	6
Душанбе						
Сешанбе						
Чоршанбе						
Панҷшанбе						
Ҷумъа						
Шанбе						

Нимсолаи дуюм

Рӯз/Соат	1	2	3	4	5	6
Душанбе						
Сешанбе						
Чоршанбе						
Панҷшанбе						
Ҷумъа						
Шанбе						

II. Корҳои ҷамъиятии донишҷӯ

Намуни кор	Мухлати иҷро	Қайли иҷро (дар ҳолати иҷро напудан нишон додани сабаб)

III. Мутолиаи асарҳои бадеӣ

	Муаллиф ва номи китоб	Мухлати иҷро	Баҳо
1.	Дурдонаҳои наср. Намунаҳои насри классикӣ. Иборат аз 4 ҷилд. – Душанбе, 1987.		
2.	Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ. Ашъори мунтахаб. Мурағиб ва муаллифи пешгӯфтор М. Муллоаҳмад, 2008. - 146 сах.		
3.	Калила ва Димна. Аз рӯйи «Анвори Сухайлӣ»-и Хусайн Воизи Кошифӣ.-Душанбе, 2011.		
4.	Фирдавсӣ. Достонҳои «Шоҳнома», 1976.		
5.	Низомулмулк, Сиёсатнома.-Душанбе: Адиб, 1989.		
6.	Унсуралмаолии Қайковус Қобуснома. – Душанбе: Ирфон, 1979. – 130с.		
7.	Умари Ҳайём. Рубоӣёт.-Душанбе: Дониш, 1989.		
8.	Носири Хусрав. Сафарнома.-Душанбе: Ирфон, 1970.		
9.	Фаҳриддини Гургонӣ. «Вис ва Ромин»		
10.	Низомии Гапҷавӣ. Ҳазору як андарз. Мурағиб ва муаллифи пешгӯфтору тавзеҳот А. М. Хуросонӣ, 2007. - 188 сах.		
11.	Санои Балхӣ. Осори мунтахаб.-Душанбе: Адиб, 1993.		
12.	Фариуддини Аттор. Панднома. Фугувватнома. Ҳикоёт аз маснавиҳо. Мурағиб ва муаллифи пешгӯфтор А. М. Хуросонӣ, 2008. - 256 сах.		
13.	Чалолӣдини Румӣ. Андарзномаи Мавлоно Чалолӣдини Румӣ. Мухаррири масъул А. М. Хуросонӣ, 2007. - 168 сах.		
14.	Саъдии Шерозӣ Гулистон. Мурағиб. С. Сиддиқов, 2008. - 232 сах.		
15.	Саъдии Шерозӣ. Бӯстон. Мурағиб. С. Сиддиқов, 2008. - 292 сах.		
16.	Ҳофизи Шерозӣ. Насиҳат гуш кун, чоно... Таҳия ва танзими А. Раҳмонфар. М. Акбарҷод, 2008. - 196 сах.		
17.	Амир Хусрави Дехлӣ. Девони ашъор		
18.	Қамоли Ҳуҷаҷӣ. Мунтахаби газалиёт. Мукаддима, интиҳоб ва тавзеҳоти Б. Мақсудов. 2008. - 192 сах.		
19.	Убайди Зоконӣ. Ҳикоёти лағиф. - Д.: Маориф, 1990.		
20.	Абдурахмон Қоми, Баҳористон.		
	Баҳои умумӣ*		

*Баҳои умумӣ донишҷӯ дар охири сол дар дафтари имтиҳонот ҳамчун баҳои маҷмуаии факултативӣ гузашта мешавад

Деқани факултет

Қурағори гуруҳ

ҲИСОБОТ
оид ба рафти мутолиаи асарҳои бадеӣ

ба ҳолати «__» _____ 20__ г.

Мазмуни кори анҷомёфта	Натиҷа	Эзоҳ

Асарҳои мутолиашуда дар ҷараёни анҷоми қорҳои мустақилонаи донишҷӯ, қорҳо (лоиҳаҳо)-и қурсӣ ва хатм ва илмию пажӯҳишӣ ба тариқи зайл мавриди истифода қарор дода шуд:

Маълумот дар бораи маводи напӯшуда дар заминаи асарҳои мутолиашуда:

Иштирок дар конференс, маҳфил ва дигар нишастҳои илмӣ

Номгуи ҷорабини	Мухлат, ҷойи баргузори	Натиҷаҳо (тезисҳо, мақолаҳо, гузоришҳои илмӣ ва ғайра)

Дигар натиҷаҳои бадастговардашуда дар раванди таҳсил _____

Донишҷӯ _____ (имзо)
«__» _____ 20__ г.

Куратори гуруҳ _____ (имзо)
«__» _____ 20__ г.

КУРСИ ДУЮМ

1. Чадвали дарсҳои донишҷӯ

Нимсолаи якум

Рӯз/соат	1	2	3	4	5	6
Душанбе						
Сешанбе						
Чоршанбе						
Панчшанбе						
Ҷумъа						
Шанбе						

Нимсолаи дуюм

Рӯз/соат	1	2	3	4	5	6
Душанбе						
Сешанбе						
Чоршанбе						
Панчшанбе						
Ҷумъа						
Шанбе						

II. Корҳои ҷамъиятии донишҷӯ

Намуни кор	Мухлати иҷро	Қайди иҷро (дар ҳолати иҷро нашудан нишон додани сабаб)

III. Мутолиаи асарҳои бадеӣ

	Муаллиф ва номи китоб	Мухлат и иҷро	Баҳо
1.	Эмомалӣ Раҳмон. Тоҷикон дар оинаи таърих.		
2.	Камолиддин Биноӣ. Ҳикоёт ва тамсилот. Бачоптайёркунанда А.Мирзоев.- Душанбе: Ирфон, 1968.		
3.	Бадриддин Ҳилолӣ. Ғазалиёт ва рубоӣёт. Таҳияи М. Акбарзод, 2011. - 200 сах.		
4.	Зайниддин Маҳмуди Восифӣ. Бадоеъ-ул-вақоъ, 2006. - 200 с.		
5.	Абдурахмони Мушфиқӣ. Мунтахабот. Бачоптайёркунанда ва муаллифи сарсухан З.Аҳроров. – Сталинобод: Нашрдавтоҷик, 1958.		
6.	Сайидои Насафӣ. Асарҳои мунтахаб. Бо муқаддима ва тавзеҳоти Ҷ.Шанбезода.- Душанбе: Ирфон, 1977.		
7.	Соибӣ Табрезӣ. Девони ашъор		
8.	Абдулқодири Бедил. Осор. Дар панҷ ҷилд. -Душанбе. -1993.		
9.	Аҳмади Дониш. Асарҳои мунтахаб. Ба ҷоп тайёркунанда Р.Ҳодизода. – Сталинобод: Нашрдавтоҷик, 1959.		
10	Шамсиддин Шохин. Куллиёт (таҳти назари Р. Ҳодизода ва А.Раҳмонов).-Душанбе: Адиб, 2006.		
11	Б.Рустамзода. Имоми Аъзам (Абу Ҳанифа кист?), Душанбе 2008.		
12	Садриддин Айний. Гуломон.		
13	Садриддин Айний. Ёдоштҳо.		
14	Муҳаммадхусайни Ҳоҷӣ. Куллиёт		
15	Абулқосим Лоҳутӣ. Куллиёт, ҷилдҳои 1-6		
16	Мирзо Турсунзода. Ҷони ширин		
17	Мирзо Турсунзода. Қиссаи Ҳиндустон		
18	Ҷалол Иқромӣ. Духтари Оташ. -Душанбе: Адиб, 2009.		
19	Ҷалол Иқромӣ. Дувоздаҳ дарвозаи Бухоро		
20	Ҷалол Иқромӣ. Таҳти вожгун		
21	Л.Н. Толстой “Чанг ва сулҳ” ҷ-1,2.		
22	Шекспир В. Ромео ва Жулетта. (тарҷумаи А. Лоҳутӣ).		
23	Гёте В. Шарҳ ба Девони ғарбӣ ва шрқӣ (тарҷумаи С. Улуғзода)-Душанбе, 1986.		
24	Айтматов Ҷ. Дуроҳаи бӯронӣ. Тарҷума аз русӣ Ф. Муҳаммадиев, 1985.		
25	Чек Лондон. Дар талоши ҳаёт. – Душанбе, 1966.		
	Баҳои умумӣ*		

*Баҳои умумии донишҷӯ дар охири сол дар дафтарчаи имтиҳонот ҳамчун баҳои машғулиятҳои факултативӣ гузошта мешавад

Декани факултет

Куратори гурӯҳ

ҲИСОБОТ
оид ба рафти мутолиаи асарҳои бадеӣ

ба ҳолати «___» _____ 20__ г.

Мазмуни кори анҷомёфта	Натиҷа	Эзоҳ

Асарҳои мутолиашуда дар қараёни анҷоми корҳои мустақилонаи донишҷӯ, корҳо (лоихаҳо)-и курсӣ ва хатм ва илмию пажӯҳишӣ ба тариқи зайл мавриди истифода карор дода шуд:

Маълумот дар бораи маводи нашршуда дар заминаи асарҳои мутолиашуда:

Иштирок дар конференс. маҳфил ва дигар нишастҳои илмӣ

Номгуи чорабини	Мӯҳлат, ҷойи баргузори	Натиҷаҳо (тезисҳо, мақолаҳо, гузоришҳои илмӣ ва ғайра)

Дигар натиҷаҳои бадастовардашуда дар раванди таҳсил _____

Донишҷӯ _____ (имзо)
«___» _____ 20__ г.

Куратори гурӯҳ _____ (имзо)
«___» _____ 20__ г.

КУРСИ СЕЮМ

1. Чадвали дарсҳои донишҷӯ

Нимсолаи якум

Рӯз/соат	1	2	3	4	5	6
Душанбе						
Сешанбе						
Чоршанбе						
Панҷшанбе						
Ҷумъа						
Шанбе						

Нимсолаи дуюм

Рӯз/Соат	1	2	3	4	5	6
Душанбе						
Сешанбе						
Чоршанбе						
Панҷшанбе						
Ҷумъа						
Шанбе						

II. Корҳои ҷамъиятии донишҷӯ

Намуни кор	Мухлати иҷро	Қайди иҷро (дар ҳолати иҷро нашудан нишон додани сабаб)

III. Мутолиаи асарҳои бадеӣ

	Муаллиф ва номи китоб	Мухлати ичро	Баҳо
1.	Эмомалӣ Раҳмон. Чехраҳои мондагор. Душанбе. 2016.		
2.	Раҳим Ҷалил. Шӯроб		
3.	Раҳим Ҷалил. Маъвои дил		
4.	Согим Улуғзода. Субҳи ҷавонии мо. – Душанбе: Ирфон, 1982. – 447 с.		
5.	Согим Улуғзода. Восеъ. Душанбе: Ирфон, 1986		
6.	Согим Улуғзода. Фирдавсӣ. – Душанбе: Адиб, 1991. – 253 с.		
7.	Пулод Толис. Тобистон: Повест ва ҳикояҳо. Душанбе: Адиб. 2009		
8.	Абдумалик Баҳорӣ. Давлати ман. Душанбе, 1983		
9.	Ҷумъа Одина. Гузашти айём		
10.	Ҳақим Карим. Окшуда.		
11.	Ҷазилдин Муҳаммадиев. Палатаи кунҷакӣ. – Душанбе: Ирфон, 1974.		
12.	Ҷазилдин Муҳаммадиев. Варта		
13.	Урун Қӯҳзод. Ҳайҷо, Душанбе, 2014		
14.	Урун Қӯҳзод. Ҳам куҳи баланд ҳам шаҳри азим		
15.	Ҷотех Ниёзӣ. Сарбозони бесилоҳ		
16.	Муъмин Қаноат. Сурӯши Сталинград		
17.	Ҷосуф Ақобиров. Замини падарон.		
18.	Аскар Ҳақим. Куллийёт.		
19.	Муҳаммад Иқболи Лоҳурӣ. Куллийёт. Душанбе: Дониш, 2013.		
20.	Пушкин А.С. Духтари капитан, Душанбе, 1980.		
21.	Н.В. Гоголь. Мертвые души. Издательство АСТ Москва, 2004г.		
22.	Ҷамзатов Р. Мой Дагестан. Автор послесловие К. Сулганов, 1977. - 432 с.		
23.	Верн Жюль. Дети капитана Гранта. Пер. с фр. ред. Н. Коган, 1984. - 624 с.		
24.	Данте А. Божественная комедия: пер. с итал. авт. предисл. К. Державин, 1982. - 640 с.		
25.	Шолохов М. Тихий Дон в 2-х т. Т. 1, 2007. - 702 с. Т. 2. 2007. - 798 с.		
	Баҳои умумӣ*		

*Баҳои умумии донишҷӯ дар охири сол дар дафтарҷаи имтиҳонот ҳамчун баҳои машғулиятҳои факултативӣ гузошта мешавад

Декани факултет

Куратори гурӯҳ

ҲИСОБОТ
оид ба рафти мутолиаи асарҳои бадеӣ

ба ҳолати «__» _____ 20__ г.

Мазмунҳои кори аниҷомёфта	Натиҷа	Эзоҳ

Асарҳои мутолиашуда дар ҷараёни анҷоми корҳои мустақилонаи донишҷӯ, корҳо (лоиҳаҳо)-и курсӣ ва хатм ва илмию пажӯҳишӣ ба тариқи зайл мавриди истифода карор дода шуд:

Маълумот дар бораи маводи нашршуда дар заминаи асарҳои мутолиашуда:

Ишғирок дар конфронс, маҳфил ва дигар нишастҳои илмӣ

Номгуи чорабини	Мухлат, ҷойи баргузори	Нагиҷаҳо (тезисҳо, мақолаҳо, гузоришҳои илмӣ ва ғайра)

Дигар натиҷаҳои бадастовардашуда дар раванди таҳсил _____

Донишҷӯ _____

«__» _____ 20__ г.

(имзо)

Куратори гурӯҳ _____

«__» _____ 20__ г.

(имзо)

КУРСИ ЧОРУМ

1. Чадвали дарсҳои донишҷӯ

Нимсолаи якум

Рӯз/Соат	1	2	3	4	5	6
Душанбе						
Сешанбе						
Чоршанбе						
Панҷшанбе						
Ҷумъа						
Шанбе						

Нимсолаи дуюм

Рӯз/Соат	1	2	3	4	5	6
Душанбе						
Сешанбе						
Чоршанбе						
Панҷшанбе						
Ҷумъа						
Шанбе						

II. Корҳои ҷамъиятии донишҷӯ

Намуни кор	Мӯҳлати иҷро	Қайди иҷро (дар ҳолати иҷро нашудан нишон додани сабаб)

III. Мутолиаи асарҳои бадеӣ

	Муаллиф ва номи китоб	Мухлати иҷро	Баҳо
1.	Эмомалӣ Раҳмон. Забони миллат-ҳастии миллат. Душанбе, 2016		
2.	Аминҷон Шукӯҳӣ. Асарҳои мунтахаб. Чилдҳои 1-2		
3.	Бозор Собир. Миҷғони шаб		
4.	Лоиқ Шералӣ. Модарнома. -Душанбе: Адабиёти бачагона, 2014		
5.	Абдулҳамид Самад. Парронҷакҳо, Душанбе, 2003 с.		
6.	Абдулҳамид Самад. Баъд аз сари падар		
7.	Абдулҳайд Самад. Гардиши Девбод. Душанбе, 2017		
8.	Саттор Турсун. Се рӯзи як баҳор. Душанбе, 1991.		
9.	Кароматуллои Мирзо. Дар орои падар. Душанбе, 2016.		
10.	Сайф Раҳимзоди Афардӣ – Қиссаи Ситораҳои сари ганур.		
11.	Сорбон. Актёр		
12.	Сорбон. Ҷуғӣ, Душанбе, 1994		
13.	Гулназар. Шоирӣ шеърӣ агар ҳаст, 2010. - 280 с.		
14.	Муҳаммад Ғоиб. Қиблаи умед. Душанбе, 2007. - 111 с.		
15.	Баҳманёр. Сармадҳ, - Душанбе: Истеъдод, 2014		
16.	Гулруҳсор. Девони ашъор.		
17.	Ҳақназар Ғоиб. Нафас то бар нафас овози вақт аст 2005. - 418 с.		
18.	Фарзонаи Хучандӣ. Гулчини ашъор.		
19.	Давлат Сафар. Шеърӣ гаҳвора.		
20.	Умар Сафар. Ватандорӣ биёмӯзем		
21.	М. Горький. Сказки и повести. Душанбе - 1978		
22.	М.Ю. Лермонтов. «Герой нашего времени», Москва, 1989.		
23.	Марк Твен – «Приключения Тома Сойера и Гекльберри Финна».		
24.	Александр Дюма. Граф Монте-Кристо. Москва 1979		
25.	Агата Крисги – «Восточный экспресс», (любая повесть на выбор).		
	Баҳои умумӣ*		

*Баҳои умумии донишҷӯ дар охири сол дар дафтарчаи имтиҳонот ҳамчун баҳои машғулиятҳои факултативӣ гузошта мешавад

Декани факултет

Куратори гурӯҳ

ҲИСОБОТ
оид ба рафти мутолиаи асарҳои бадеӣ

ба ҳолати «__» _____ 20__ г.

Мазмуни кори анҷомёфта	Натиҷа	Эзоҳ

Асарҳои мутолиашуда дар ҷараёни анҷоми қорҳои мустақилонаи донишҷӯ, қорҳо (лоиҳаҳо)-и курсӣ ва ҳатм ва илмию пажӯҳишӣ ба тариқи зайл мавриди истифода қарор дода шуд:

Маълумот дар бораи маводи нашршуда дар заминаи асарҳои мутолиашуда:

Иштирок дар конференс, маҳфил ва дигар нишастҳои илмӣ

Номгуи ҷорабини	Мухлат, ҷой баргузори	Натиҷаҳо (тезисҳо, мақолаҳо, гузоришҳои илмӣ ва ғайра)

Дигар натиҷаҳои бадастовардашуда дар раванди таҳсил _____

Донишҷӯ _____ (имзо)
«__» _____ 20__ г.

Куратори гурӯҳ _____ (имзо)
«__» _____ 20__ г.

ОДОБИ МУТОЛИАИ КИТОБ

«Аз қадимулайём шиносномаи миллати тоҷик меваи илму адабиёт – китоб буд».

*Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат,
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон*

Китоб барои инсон дӯсти наздиктарине мебошад, ки барои расидан ба маърифат ба ӯ ҳамчун чароғ хизмат мекунад. Китоб чароғу манбаи дониш ва маъхази асосии иттилоот аст. Имрӯз агарчи тавассути оинаи нилгун, шабакаҳои интернетӣ, маводи аудио, видео ва технологияҳои дигари компютерию иттилоотӣ низ инсон ахбор, дониш ва ҳаловати эстетикӣю ахлоқӣ мегирад, вале китоб аз қадим воситаи асосии дастрасӣ ба ҳамаи ин иттилоот буд, ҳаст ва боқӣ мемонад. Ба ҳамин сабаб муҳаббат ба китоб, дӯстдории мутолиа бояд яке аз сифатҳои волотарини инсонии ҳушодобу ҳушахлоқ бошад.

Инсон китоб ва маводи гуногунро мутолиа мекунад, ки мувофиқи мазмуну мундариҷаашон ба гурӯҳҳо тақсим мешаванд: 1) китобҳои дарсӣ ва маводи таълимӣ; 2) китобҳои бадеӣ; 3) китобҳои илмӣ; 4) китобҳои маълумотдиҳанда; 5) матбуоти даврӣ, рӯзномаву маҷаллаҳо ва ғ. Ин мавод метавонад дар шакли анъанавӣ (дар қоғаз) ва электронӣ (дар диск, компютер, Интернет ва ғ.) бошад. Ҳамчунин, ҳар яке аз маводи номбаршуда тарзи хоси кор бо худро дорад, вале қоидаҳои умумии мутолиа низ вучуд доранд, ки дар поён шумо мухтасаран бо онҳо ошноӣ пайдо мекунад.

Қабл аз ҳама, дар хотир доштан зарур аст, ки ҳар як инсоне, ки худро эҳтиром мекунад, бояд мутолиа кунад. Аз ин рӯ кӯшиш намоед, ки ҳар рӯз дар қатори омодагӣ ба дарс ҳатман ҳиссаи муайяни вақти худро барои мутолиаи маводи ғайритаълимӣ сарф кунед. Маводи қироатшаванда бояд аз соҳаҳо (санъат, техника ва ғ.), шакл ва жанрҳои мухталиф (наsr, назм, роман, қисса ва ғ.) бошад. Мутолиа бояд бошуурона бошад, на сарсарӣ ва ё барои худситоӣ дар нисбати миқдори китобҳои хондашуда.

Дуом, мутолиаи китоб бояд ҳатман ҳадаф дошта бошад. Қироати китоб барои вақтгузаронии беҳуда ва ё барои тезтар хоб рафтани ҳадафи воло нест. Аз ҳадафҳои асосӣ инҳоро зикр кардан мумкин аст: хондан барои иттилоъ гирифтани оид ба ягон чиз ё ҳодисаи мушаххас; зиёд намудани захираи лугавӣ; мутолиа барои гирифтани ҳаловати эстетикӣ, ахлоқӣ, рӯҳбаланд намудани худ ва ғ.; мутолиа барои васеъ намудани ҷаҳонбинии умумии худ ё худтакмилдиҳӣ ва амсоли он.

Аксарият китоб мехонанд, вале номи муаллиф, қахрамонон, персонажҳо, макони баргузорию воқеаҳо ва амсоли онро ба назар намегиранд ё аз худ намекунанд. Ин бошад як шартӣ муҳими китобхонист, ки бояд хатман риоя шавад. Шеърро бошад аввалан якчанд маротиба бояд қироат намуд ва аз ёд карда, ба мазмуни он сарфаҳм бояд рафт.

Тарзҳои мутолиа низ гуногунанд. Аввалан: мутолиа барои шиносӣ бо китоб (сафҳагардонӣ, қироати интихобии баъзе сафҳаҳои китоб ва ғ.). Дар ин ҳолат хонанда танҳо бо сохтор, шакли мазмуни асосии китоб шинос мешавад ё ҷойҳои дарқорию онро интихобан варақ мезанад, то мухтасаран дар бораи китоб маълумот бигирад. Баъди чунин тарзи мутолиа китоб дар мавриди дигаре ба пуррагӣ қироат карда мешавад. Дуюм: мутолиаи амиқу пурраи китоб. Дар ин маврид қироати китоб комилан, бо баҳогузорию ба мазмун, мундариҷа ва шакли он, воридгардидан ба воқеаю ҳодисаҳои матн, эҳсоси ҳамдардию ҳамраъӣ бо қахрамонони асар ва ғ. сурат мегирад.

Бо китоб ҳамчунин бо тарзи мутолиаи васеъ қор қардан мумкин аст. Дар ин сурат хонанда китобу мақолаҳои дигарро дар бораи китоби мутолиашуда, муаллифи он ва ахбори дигари заруриро пайдо намуда, маводи қироатқардаашро мукамал месозад.

Чунин нави мутолиа низ вучуд дорад, ки метавонад зараровар бошад. Дар ин маврид хондани чунин китобҳо дар назар дошта шудааст, ки аз ҷиҳати мундариҷаю мазмун паст, ба синну соли хонанда номувофиқ, дар мавзӯҳои фаҳш, зӯрварӣ ва амсоли он буда, ҷаҳони ботинии инсон ва рӯҳи ӯро олула месозанд. Қироати чунин китобҳо на танҳо ба хурдсолон, балки ба калонсолон ҳам маслиҳат дода намешавад.

Ба ҳамин тарик, агар шумо ба мутолиаи ягон китобе оғоз намудед, пеш аз ҳама ҳадаф бигузored. Ба шумо зарур аст, ки аз китоби мутолиашуда тамоми арзишҳои мусбати онро бигиред. Аз ин рӯ бояд тарзи мутолиаи шумо ба ҳадафи гузоштаатон мувофиқат дошта бошад.

Ҷараёни мутолиаи китобро одатан ба чор марҳила ҷудо мекунанд:

1. Гирифтани маълумоти умумӣ дар бораи китоб ва таҳлили сохтори он.

2. Мутолиаи буошууронаи китоб барои фаҳмиши мазмуни он.

3. Ташаккули фикру андешаи худ оид ба мазмуну мундариҷа, шакл, забон, услуб ва ҷиҳатҳои дигари арзишманди китоб ва муаллифи он.

4. Аз ёд қардан ё дар дафтар барои истифодаи минбаъда сабт намудани порчаҳо ё суханоне, ки аз китоб маълум аст.

Барои самаранок истифода қардан аз ин чор марҳилаи мутолиа хонанда бояд пайваста дар худ қобилияти ҷамъ қардани фикр ва диққатро дар атрофи маводи қироатшаванда инкишоф дода, қувваи

хофизаю хотираашро машк диҳад. Китобро бояд банд ба банд, фасл ба фасл бихонад. Дар зарурат таваккуф намуда, дар бораи масъалаҳои мутолиашуда фикру андеша ронад. Ҷойҳои мураккабу душворфаҳмро такроран хондан, барои фаҳмиши бошуурокаи китоб мусоидат мекунад. Ҳангоми мутолиаи китоб аз хариҷаҳо, лугатномаҳо ва маводи дигари ёрирасон истифода барад. Калимаҳои нав, душворфаҳм ва истилоҳотро аз лугатнома пайдо карда, дар дафтари худ сабт намояд ва ҳифз кунад.

Китоб, чуноне ки дар боло қайд гардид, метавонад дар шакли анъанавӣ (дар коғаз) ва электронӣ (дар диск, компютер, Интернет ва ғ.) бошад. Бо маводи электронӣ низ бо риояи қоидаҳои умумии кироат кор кардан зарур аст. Вале дар ин маврид одоби истифодаи маводи аудио, видео ва компютерро низ риоя бояд кард. Ҳамчунин дар хотир бояд дошт, ки ахбор аз коғаз нисбат ба ахбор дар шакли электронӣ дар хотира хубтар нигоҳ дошта мешавад. Аз ин рӯ аз рӯи имконият китобҳои электрониро дар принтер чоп карда, мутолиа намоед (ё ҳадди ақал ҷойҳои зарурии ин маводро ҷудо намуда, чоп кунед).

Барои мутолиаи дуруст бояд ҷойи мутолиа, вақти мутолиа ва шакли мутолиа низ интихоб карда шаванд. Китобро ҳатман дар утоқи ором ва бофароғат, тибқи талаботи гигиенӣ дар курсӣ нишаста мутолиа намоед. Дар вақти барои мутолиа ҷудошуда иҷрои корҳои дигарро ба нақша нагиред. Ҳангоми мутолиа диққатро ба корҳои дигар равона насозед. Барои қайд кардан ҳатман дафтари қалам дошта бошед ва ҷойи мувофиқ барои китобат дар дастрасии шумо бошад.

Китобҳо ва маводи таълимиро на танҳо мутолиа кардан, балки барои истифодаи минбаъда, барои ояндагон ҳифз намудан зарур аст. Аз ин рӯ хонандаи боодоб ва хушахлоқ бояд чунин қоидаҳои истифодаи китоб, маводи таълимӣ ва рӯзномаю маҷаллаҳо ва одоби муносибат ба онҳоро низ ҳатман риоя намояд:

- ҳеч гоҳ дар китоб нанависед ё расм накашед;
- ҳеч гоҳ варақҳои китоб ё расму суратҳои онро надарронед;
- ҳеч гоҳ китобро қат накунад;
- бо мақсади ҳифзи саломатӣ ва риояи одоби тозагӣ ҳеч гоҳ дар вақти таомхӯрӣ китоб мутолиа накунад;
- ҳеч гоҳ дар байни китоб қалам ё чизҳои дигарро нагузored;
- ҳеч гоҳ барои ишора кардани саҳифаҳо варақҳои китобро қат накунад, ба ин мақсад аз гузоштани коғази бурида дар саҳифаи даркорӣ истифода намоед;
- ҳеч гоҳ китобро чун поя ва ё барои таъя задан истифода накунад;
- ҳеч гоҳ китобро дар ҷойҳои нам ё зери офтоби сӯзон нагузored;
- варақҳои тасодуфан дарридаи китобро ҳатман тармим намоед;
- китобро иловатан мукова карда, дар зарурат онро иваз намоед;

- изи дастон ё навиштаҷотро аз саҳифаҳои китоб бо хаттозакунак бозҳаҷтӣ тоза кунед;

- китобро на ба пуррагӣ, балки то дараҷаи муайян (асосан то 120 дараҷа) кушоед;

- ҳангоми varaқ задани китоб қоидаҳои гигиениро бо мақсади ҳифзи саломатӣ риоя намоед ва ғ.

Китоб, маводи таълимӣ, рӯзномаву маҷаллаҳо ва маводи дигари қироат метавонанд аз ҳуди шумо бошанд, ё онҳоро шумо аз шахсони дигар, мактаб ва китобхонаҳо ба иҷора гирифта бошед. Аз ин рӯ ба шумо зарур аст, ки бо моли дигарон эҳтиёткорона муносибат кунед ва қоидаҳои рафтор дар китобхона ва истифодаи захираи китобҳои онро ҳатман ба пуррагӣ риоя намоед.

Ба ҳамин тарик, китоб ҳамчун рафиқи вақтҳои танҳоӣ, ғамхори инсон ва манбаъи дониш барои ҳар як одам чун воситаи муошират хеле пурахамият аст. Аз ин рӯ, пайваста ба мутолиа машғул бошед ва барои рушди ахлоқи ҳамедаи худ аз тарзи дурусти қироат истифода бурда, ба китоб, маводи таълимӣ ва рӯзномаву маҷаллаҳо бо одобу тартиби қабулшуда муносибат намоед.

